

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	1-2

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Семестр 1 (2021-2022 навчальний рік)

01 вересня — 14 грудня 2021 р.

Семестр 2 (2021-2022 навчальний рік)

Викладач **Чечик Валентина Вікторівна**, доцент, кандидат мистецтвознавства (лекційні та практичні (семінарські) заняття)

Е-mail valentyna.chechyk@yahoo.com

Заняття Семестр 1-2 (2021-2022 навчальний рік)

1-й рік навчання

Тижневі заняття відповідно до розкладу занять (5 год + 5 год)

Змішана форма навчання: аудиторна (3 корпус, галерея) або дистанційна (онлайн у Zoom та/або GoogleMeet)

Адреса Кафедра ТІМ, ауд. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11

Телефон 057 706-02-81 (кафедра)

Затверджено на засіданні кафедри ТІМ

Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення дисципліни не передбачені.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Характер і склад дисципліни передбачає як методичні рекомендації традиційного типу, а саме перелік рекомендованої для опрацювання фахової літератури (див. Список рекомендованої літератури), так і перелік матеріалів для самостійного аналізу і засвоєння відповідно обраної проблематики.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Соколюк Л.Д., Партола Я.В. Методичні рекомендації з дисципліни «Наукові дослідження» для студентів 1-4 курсів. – ХДАДМ, 2011.

Додаткові навчально-інформаційні матеріали можна переглянути у мережі інтернет. Відповідні посилання на потрібні веб-сайти надаються викладачем під час занять, або за проханням студентів після закінчення практичного заняття, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є формування у студентів навичок постановки наукових завдань і їх вирішення на теоретичному та емпіричному рівнях. Дисципліна вивчається студентами 1 курсу денної форми навчання і має забезпечити необхідними компетенціями та належним рівнем професійної підготовки фахівців з мистецтвознавства, здатних виконати дипломну роботу бакалавра та продовжити навчання за освітньо-професійною програмою магістра.

Основними завданнями вивчення дисципліни є можливість володіння необхідним понятійним апаратом й термінологічним інструментарієм наукового дослідження; сучасними методичними підходами щодо проведення наукових досліджень; використанням набутих знань у професійній практичній діяльності (експертиза, атрибуція, художня критика, педагогіка тощо).

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Основи наукових досліджень» забезпечує низку компетентностей, відповідно до спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні (базові компетентності):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу 5;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях 6;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій 8;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел 7;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) 9.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації 7;
- здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі 5;
- здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах 11;
- здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій 10;
- здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва 4;
- здатність використовувати професійні знання у практичній мистецтвознавчій діяльності 8.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

На підставі набутих компетентностей студент має демонструвати наступні знання та навички 5, 7, 8, 12, 4, 10

- аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел;
- володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування);
- визначати мету, завдання та етапи дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи;
- використовувати можливості новітніх технологій (віртуальні музеї і галереї світу, соцмережі, інтерактиви в сучасному арт-просторі) в усіх видах професійної діяльності 4;
- володіти фаховою термінологією, теорією і методикою мистецтвознавства.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Основи наукових досліджень» належить до циклу дисциплін професійної підготовки теоретика та історика мистецтва за освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство». Лекційний цикл ґрунтується на новітніх матеріалах з науково-дослідницької роботи та на підставі авторської методики і власного досвіду. Викладання лекційного матеріалу відповідає концептуальним завданням дисципліни. Лекції будуються з використанням різноманітного ілюстративного матеріалу (слайдів, альбомів, СД-каталогів т. ін.).

Навчальним планом підготовки бакалаврів викладання дисципліни «Основи наукових досліджень» передбачено у 1-2 семестрах. Обсяг дисципліни у 1 і 2 семестрах відповідає 5 кредитам ECTS (150 годин), з них: лекції – 40 годин, практичні заняття – 35 години, самостійна робота – 75 годин.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» складається з 4 модулів, які відповідають 2 навчальним семестрам і містять 7 лекційних тем, зв'язаних між собою змістовими складовими.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ тем и	Назва розділів, теми лекцій	Анонс лекційного матеріалу
СЕМЕСТР 1. МОДУЛІ 1-2		

1.	Наука як система знань. Загальна характеристика наукових досліджень.	<p>Поняття про науку, цілі, функції науки. Мета та предмет науки. Наука, як сутність людського знання. Виникнення науки та її еволюція. Складові системи наукових знань. Види наукових досліджень та особливості їх проведення. Особливості організації науково-дослідницької роботи студентів у ВНЗ. Структура науково-дослідницької роботи.</p> <p>Практичні (семінарські) заняття.</p>
2.	Тема 2. Підготовчий етап науково-дослідницької роботи.	<p>Логіка процесу наукового дослідження. Вибір напрямку (теми) дослідницької роботи. Актуалізація мистецтвознавчої проблеми, шляхи та способи її вирішення. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Мета і завдання наукового дослідження. Вимоги до вступу та загальна структура наукового тексту.</p> <p>Практичні (семінарські) заняття. Модульна контрольна робота 1.</p>
3.	Тема 3. Пошук наукової інформації. Складання й оформлення списку джерел.	<p>Складові типового плану огляду літератури. Джерела інформації, їх класифікація. Праця дослідника в бібліотеці. Музейна картотека. Фонди архівів. Використання інтернет-ресурсів для пошуку наукової інформації. Класифікація наукових видань (монографія, наукова стаття, дослідження у суміжних галузях, періодичні видання як джерела наукового дослідження). Складання бібліографії. Вимоги до оформлення списку джерел</p> <p>Практичні (семінарські) заняття.</p>
4.	Тема 4. Систематизація та аналіз літературних джерел.	<p>Форми та методи роботи з літературою, форми та прийоми конспектування. Поняття авторського права та наукове дослідження. Систематизація літератури за темою курсової роботи. Методи дослідження (аналіз та синтез, індукція та дедукція). Історіографія мистецтвознавчої теми дослідження. Проблемне поле наукової вивченості</p>

		<p>мистецтвознавчої теми, провідні фахівці. Список використаних джерел та його оформлення.</p> <p>Практичні (семінарські) заняття.</p> <p>Модульна контрольна робота 2.</p>
	СЕМЕСТР 2. МОДУЛІ 1-2.	
5.	Тема 1. Робота з науковим текстом.	<p>Наукова організація праці. Перспективний план наукового тексту. Вимоги до написання розділів курсової роботи. Дотримання логіки дослідження. Узагальнення як метод наукового дослідження літературних джерел.</p> <p>Особливості творчої праці у дослідницькій діяльності. Правила цитування та посилання на використані джерела. Мова та стиль наукової роботи.</p> <p>Практичні (семінарські) заняття.</p> <p>Модульна контрольна робота 1</p>
6.	Тема 2. Оформлення результатів дослідження.	<p>Вимоги до написання висновків дослідження, їх відповідність меті і поставленим завдань. Оформлення титульної сторінки та змісту. Оформлення загальних висновків. Редагування наукового тексту відповідно до вимог наукового стилю. Засоби подання ілюстративного матеріалу. Перелік умовних скорочень. Дотримання державних стандартів. Питання доброчесності у фаховому середовищі (плагіат, фальсифікація тощо).</p> <p>Практичні (семінарські) заняття.</p>
7.	Тема 3. Процедура та порядок публічного захисту наукової (курсної) роботи.	<p>Усний виступ та його логіка. Підготовка до виступу. Виголошення промови.</p> <p>Практичні (семінарські) заняття.</p> <p>Модульна контрольна робота 2.</p>

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних і практичних занять, а також самостійної роботи студента. Програма передбачає вибір індивідуальної тематики завдань. Самостійна робота студентів спрямована на їх поетапне розв'язання і

завершення. Додаткових практичних завдань для самостійної роботи навчальна програма не передбачає.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

В межах кожного модулю передбачено рубіжні етапи контролю для студентів денної форми навчання, що здійснюються під час практичних занять та написання модульних контрольних робіт. Підсумковий контроль засвоєння знань й виконання завдань здійснюється у формі заліку в 1 семестрі, іспит (захист курсової роботи) – у 2 семестрі. Кількість балів під час виконання самостійної науково-дослідної роботи студента залежить від своєчасного виконання навчального завдання, повного обсягу, якості виконання завдання, самостійності та творчого підходу, ініціативності в навчальній діяльності.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ*

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно	0–34	F
	75–81	C		(повторне проходження)		

*Загальна кількість рейтингових балів на початок підсумкового тижня: min – 30, max – 90. Додаткові бали при складанні іспиту – min – 1, max – 10.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Завдання мають бути виконані студентом в терміни, встановлені викладачем. Недотримання дедлайну й формату (без поважних причин) впливає на оцінювання. Письмові творчі роботи повинні виконуватись студентом самостійно. Заборонене списування під час виконання письмових робіт та іспиту.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

№№ Зміст. модуль	Тема, завдання	Форма звітності	Кількість рейтингових балів
------------------------	-------------------	-----------------	-----------------------------------

СЕМЕСТР 1. МОДУЛІ 1-2.			
M1.	T1	Практичні заняття 1	0-10
	T2	Практичні заняття 2	0-10
	T3	Практичні заняття 3	0-10
	T4	Практичні заняття 4	0-10
		Модульна. контр. робота 1.	0-10
M2.	T5	Практичні заняття 5	0-10
	T6	Практичні заняття 6	0-10
	T7	Практичні заняття 7	0-10
		Модульна .контр. робота 2.	0-10
		Усього балів до підсумкового тижня	Min-30 –max- 90
		Залік:	0-10
Семестр 2. Модулі 1-2.			
M.1	T 1.	Практичні заняття 1	0-30
		Модульна. контр. робота 1.	0-10
M.2	T2.	Практичні заняття 2	0-20
	T.3.	Практичні заняття 3	0-20
		Модульна. контр. робота 1.	0-10
		Усього балів до підсумкового тижня	Min-30 –max- 90
		Іспит:	0-10

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

A 90-100	(«відмінно» за національною шкалою, А — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал курсу, творчо підійшов до виконання завдань, професійно виконав усі завдання, крім того, брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, студентських олімпіадах чи наукових конференціях.
B 82-89	(«добре» за національною шкалою, В — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився

	з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок
C 75-81	(«добре» за національною шкалою, C — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.
D 64-74	(«задовільно» за національною шкалою, D — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при Силабус Основи наукових досліджень цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).
E 60-63	(«задовільно» за національною шкалою, E — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо)..
FX 35-59	(«незадовільно» за національною шкалою, FX — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні бали поточних завдань. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача
F 1-34	(«незадовільно» за національною шкалою, F — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з дисципліни, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав залік. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за творчі підходи щодо виконання отриманих завдань (1-3 бали), участь у науково-практичних конференціях (10 балів).

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни «Історія зарубіжного мистецтва» розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, будь то занадто гучне спілкування, вільне пересування аудиторією чи користування мобільним телефоном.

З боку викладача вітається активна участь студента і його власна думка в обговоренні актуальних питань історії класичного мистецтва, творчості певних майстрів, наукових версій і творчих концепцій тощо. У разі відрадження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день

за умови узгодженості з деканатом та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

Офіційним каналом комунікації з викладачем поза заняттями є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни; 2) в полі тексту листа мають бути зазначені ім'я та прізвище того, хто звертається (анонімні листи не розглядатимуться); 3) файли (з текстами контрольних, тестових й інших завдань) підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Можливе листування у Telegram та Viber.

Консультації з викладачем відбуваються за попередньою домовленістю (очна зустріч, GoogleMeet, Zoom). В кінці навчального семестру передбачена екзаменаційна консультація.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Причини пропусків занять студентами без поважних причин, рівно як і запізнення мають бути пояснені студентом в деканаті. У разі пропуску занять студентом, він має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити його опанування відповідним виконаним етапом практичного завдання, а також відповідями на ключові запитання та зауваження з боку викладача. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність студента на контрольних перевірках практичних завдань безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Це стосується всіх форм навчання, науково-творчої діяльності та звітності: виконувати вимоги навчального плану, графіка навчального процесу; систематично оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний і культурний рівень тощо. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як подія, що негативно впливає на реноме студента і оцінку його роботи. Засвідчений факт ненормативного складання заліку або виконання контрольної роботи (списування тощо) надає викладачу право вилучити студента з аудиторії і назначити йому повторний етап контролю із пониженням оцінки.

Корисні посилання:

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>

РОЗКЛАД КУРСУ

тиж день	№ тт	Зміст заняття	Вид занятя	Год	Рубіжний контроль
1	1	Наука як система знань. Загальна характеристика наукових досліджень.	лекція	5	
2	1	Наука як система знань. Загальна характеристика наукових досліджень.	лекція	5	Усне опитування
1	1	Види наукових досліджень та особливості їх проведення. Структура науково-дослідницької роботи.	семінар	5	Доповідь
2	2	Підготовчий етап науково-дослідницької роботи. Вибір напрямку (теми) дослідницької роботи.	лекція	5	
1	2	Актуалізація мистецтвознавчої проблеми, шляхи та способи її вирішення. Об'єкт та предмет наукового дослідження	семінар	5	Індивідуальна доповідь Усне опитування
2	2	Підготовчий етап науково-дослідницької роботи. Вимоги до вступу та загальна структура наукового тексту.	лекція	5	
1	2	Мета і завдання наукового дослідження. Вступу та загальна структура наукового тексту Модульна контрольна робота	семінар	5	доповідь, практичні заняття
2	3	Пошук наукової інформації. Складання й оформлення списку джерел. Складові типового плану огляду літератури. Джерела інформації, їх класифікація.	лекція	5	
1	3	Праця дослідника в бібліотеці. Музейна картотека. Фонди архівів.	семінар	5	Практичні заняття, доповідь
2	3	Пошук наукової інформації. Складання й оформлення списку джерел. Класифікація наукових видань.	лекція	5	
1	3	Складання бібліографії. Вимоги до оформлення списку джерел.	семінар	5	доповідь, практичні заняття
2	4	Систематизація та аналіз літературних джерел. Поняття	лекція	5	

		авторського права та наукове дослідження.			
1	4	Методи дослідження (аналіз та синтез, індукція та дедукція). Історіографія мистецтвознавчої теми дослідження.	семінар	5	доповідь, практичні заняття
2	4	Проблемне поле наукової вивченості мистецтвознавчої теми, провідні фахівці.	лекція	5	
1	4	Оформлення титульної сторінки, вступу, списку використаних джерел	семінар	5	доповідь, практичні заняття

ТЕЗАУРУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Українська мова	Англійська мова
актуальність	topicality
архівні фонди	archival funds
бібліографія	bibliography
бібліотека	library
дослідження	research
інформація	information
методологія	methodology
мистецтвознавство	art studies
монографія	monograph
музей	museum
наука	the science
науково-дослідницька робота	research work
об'єкт дослідження	object of study
періодичні видання	periodicals
пошук	search
предмет дослідження	subject of study
стаття	article
теорія	theory

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
2. Грушко І.М., Сиденко В.М. Основи наукових досліджень. Харків: Вища школа, 1983. 224 с.

3. Корягін М.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. К. : Алерта, 2014. 622 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2003. 192 с.
5. Мазур О.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. філол. спец. / О.В. Мазур, О.В. Подвойська, С.В. Радецька. Вінниця: Нова Книга, 2013. 120 с.
6. Основи методології та організації наукових досліджень / Під редак. А. Є. Конверський. К. : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
7. Мокін Б.І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
8. Основы научных исследований. / Под ред. В.И. Крутова. Москва: Высшая школа, 1989. 400 с.
9. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. К. : Видво «Ліра-К», 2013. 336 с.
10. Пілющенко В.Л., Шкрабак І.В., Словенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. – К.: Лібра, 2004. – 344 с.
11. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. К.: «Абрис», 2002. 742 с.

Додаткова література

12. Автономова Н. С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. М. : Наука, 1977. 272 с.
13. Горбунова Л. С. Возможна відповідь на виклик after-постмодерну. *Вища освіта України*. № 2. 2003. С. 46–51.
14. Делёз Ж. Эмпиризм и субъективность: Опыт о человеческой природе по Юму. Критическая философия Канта. М. : ПЕР СЭ, 2001. 476 с.
15. Крымский С. Б. Научное знание и принципы его трансформации. К. : Наукова думка, 1974. 208 с.
16. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. п Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ. М. : АСТ, 2009. 310 с.
17. Меерович М. И., Шрагина Л. И., Технология творческого мышления: Практическое пособие. Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. 432 с.
18. Отенко І.П. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / І.П. Отенко. Х.: ХНЕУ, 2010. 80 с.
19. Склярєнко Н.В. Особенности исследований в дизайне: междисциплинарный контекст. / Вісник ХДАДМ № 5, 2010. с.92-95.
20. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки : Пер. с англ. / Пол Фейерабенд. М. : Мысль, 1986. 544 с.
21. Чупріна Н.В. Науково-дослідницькі засади дизайнерської діяльності. / Технології та дизайн. Електронне наукове видання. Випуск № 2 (3). - К.: КНУТД, 2012.- 8 с
22. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науководослідницької діяльності: Підручник. Курс лекцій. К.: Генеза, 2005. 359 с.
23. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. К. : Знання, 2010. 295 с.

24. Хайдеггер М. Наука и осмысление // Хайдеггер М. Время и бытие : Статьи и выступления. М. : Республика, 1993. С. 238–251.

Джерела з мережі Інтернет

25. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. (<http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>).

26. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є.Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. (http://shron.chtyvo.org.ua/Konverskyi_Anatolii/Osnovy_metodolohii_ta_orhanizatsii_na_ucho_vykh_doslidzhen.pdf).

27. Основи наукових досліджень - Електронна бібліотека (<http://www.infolibrary.com.ua/books-book-162.html>).

28. Вебер М. Наука как призвание и профессия // Макс Вебер. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 707–735. <http://lib.ru/POLITOLOG/weber.txt>.

29. Гадамер Г.–Г. Истина и метод. М. : Прогресс, 1988. 704 с. http://yanko.lib.ru/books/philosoph/gadamer-istina_i_metod.pdf.

30. Кант И. Об одном открытии, после которого всякая новая критика чистого разума становится излишней ввиду наличия прежней (Против Эберхарда) : Пер. с нем. *Кантовский сборник*. Калининград, 1993. Вып. 17. С. 129—145. http://kant-online.ru/wp-content/uploads/2014/03/13_И.-Кант.Об-одном-открытии-после-которого-всякая-новая-критика-чистого-разумастановится-излишней-ввиду-наличия-прежней.pdf.

31. Эко У. Как написать дипломную работу: Пер. с ит. М.: Кн. дом «Университет», 2003. 240 с. – <http://yanko.lib.ru/books/cultur/eco-diplom.pdf>.